

Reportage

'Hadden we deze kennis over de placenta maar veel eerder gehad'

► Hoogevener Jaap Spaans strijdt voor European Placenta Project

HOOGEVEEN - Het houdt de zwangerschap in stand en geeft de baby zuurstof en voeding. De placenta, ook wel moederkoek genoemd, is ontzettend belangrijk. Volgens Jaap Spaans (70) beseffen velen dat niet. De Hoogevener weet er juist alles van. Het tijdelijke orgaan heeft veel impact gehad op zijn leven, maar ook op dat van zijn gezin. Spaans wil het onderwerp daarom op de Europese agenda hebben. Hij pleit voor een European Placenta Project en doet dat niet zonder reden.

Henriëtte Meppelink

Pleiten voor het European Placenta Project is de laatste missie van Jaap, die hij eigenlijk samen met zijn vrouw Dieneke uitvoert. Daarna wil hij van zijn pensioen genieten en 'gewoon lekker tokkelen op de gitaar', vertelt hij. Het instrument lonkt, maar nu nog niet. Ook Dieneke kijkt ernaar uit dat Jaap niet meer dag in dag uit naar bijvoorbeeld de BBC kijkt om informatie op te pikken over de placenta. 'We hebben hier alleen maar Amerika op de buis. Ik word soms helemaal gek van die televisieprogramma's', vertelt ze met een glimlach. Maar ondanks dat beseffen ze beiden waar ze het voor doen. In de Verenigde Staten is onderzoek naar de placenta een 'hot item'. 'De overheid heeft er zelfs het Human Placenta Project opgezet en steekt er 41,5 miljoen dollar in. Alle uitkomsten van onderzoeken naar de placenta worden op één plek openbaar gemaakt en de bevolking krijgt veel informatie over de moederkoek. Dat is zoals het hier ook

zou moeten zijn.'

De placenta vormt een scheiding tussen de bloedsomloop van de moeder en de bloedsomloop van het embryo. Voedingsstoffen gaan van de moeder naar het embryo door middel van de placenta. Afvalstoffen gaan dezelfde weg terug. Ook worden hormonen en antistoffen middels de placenta uitgewisseld. Jaap strijdt al 28 jaar voor meer bekendheid over de placenta. 'Ja, ik ben er best een beetje moe van, maar het is hard nodig. Gelukkig wordt er steeds meer voorlichting gegeven over de moederkoek en is er steeds meer bekend over de belangrijke functie ervan. Ook komt het op de Nederlandse televisie vaker in het nieuws, denk alleen al aan het nieuws vorige week dat naar buiten kwam over de fijnstof die wordt gefilterd door de placenta. Dat wisten we vroeger echt niet.'

Onzelfzuchtig

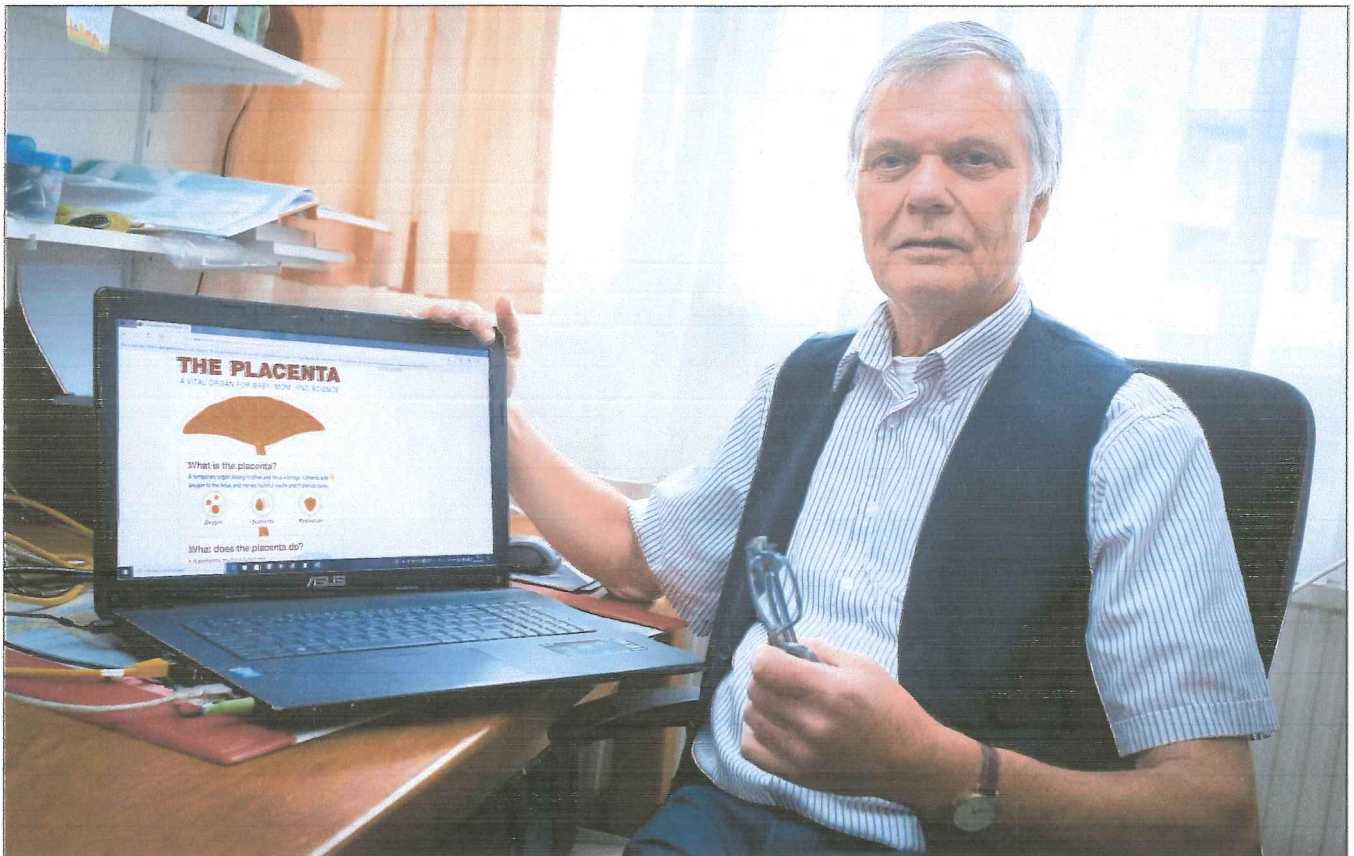
Dat de Hoogevener zich zo inzet voor onderzoek is logisch, maar ook onzelfzuchtig. Voor zichzelf en voor zijn gezin verandert er namelijk niks. 'Als er maar een persoon door de informatie over de placenta geholpen kan worden, is het alles waard geweest. Vaak dachten we de afgelopen decennia: 'Hadden we deze kennis maar eerder gehad'. Maar onze situatie verandert niet meer in positieve richting. De situatie van Dieneke en Daniël zal alleen maar verslechteren.'

Het leven van Jaap en zijn vrouw Dieneke be-

OPMERKELIJK Bepaalde ziektes hebben gevolgen voor de functie van de placenta. Jaap Spaans wil dat dergelijke informatie over de moederkoek op een centrale plek is terug te vinden.

Reportage

Publicist Jaap Spaans.

Foto's André Weima ©

gint in de jaren '70 als een sprookje. Huisje, boompje, beestje, drie kinderen. Totdat ze er jaren later achter komen dat Dieneke de ongeneeslijke spierziekte Myotone Dystrofie (MD) heeft. Een erfelijke ziekte die bij 10 op de 100.000 mensen in Nederland voorkomt. Kenmerkend voor MD zijn het vertraagd ontspannen van aangespannen spieren (myotonie) en een langzaam toenemende spierzwakte (dystrofie). De broer van Dieneke overlijdt aan de ziekte en ook jongste zoon van Jaap en Dieneke, Daniël, lijdt aan de ziekte. De twee oudste kinderen van Jaap en Dieneke zijn geen dragers. 'In de loop der jaren is er steeds meer voortschrijdend inzicht ontstaan in de ziekte.

Bepaalde ziektes hebben gevolgen voor de functie van de placenta. In onze situatie werd dat duidelijk door een literatuurstudie naar MD door een teamarts binnen de verstandelijk gehandicaptenzorg in Drenthe.'

Het is volgens Dieneke en Jaap een ontzettende wrede ziekte. 'Een sluipmoordenaar. Elke keer moet je energie inleveren. Je krijgt maar een bepaalde hoeveelheid en die kan binnen een halfuur op zijn, maar ook binnen 10 minuten. Het is echt een tergend langzaam proces.'

Dieneke bevat 44 jaar geleden van hun oudste zoon. 'De placenta wilde er na de bevalling niet uit. De verloskundige heeft er zelfs aan lopen slijpen, echt ongelofelijk. Dat zal tegenwoordig nooit meer

op deze manier gebeuren. Uiteindelijk is het toch gelukt. Ze hebben de placenta meegenomen, maar we hoorden er niks meer over. Het enige dat we wisten was dat het er niet goed uitzag. Het orgaan was veel te groot en zat dus vast in de baarmoeder,' vertelt Dieneke. Jaap knikt. 'Ik heb nog opgevraagd of er meer over de placenta bekend was, maar we konden niks meer traceren.'

Medische indicatie

Op dat moment is nog niet bekend dat Dieneke drager is van MD. 'Ook familiair was er toen geen enkele aanwijzing dat deze ziekte voorkwam. Indien die kennis er wel was geweest, zou de bevalling zeer waarschijnlijk op medische indicatie hebben plaatsgevonden in een ziekenhuis. Pas na het stellen van de diagnose in 1990 werd ons aan de hand van talrijke wetenschappelijke studies en publicaties duidelijk, dat bij vrouwen die lijden aan MD ernstige prenatale problemen kunnen optreden zoals moeizame zwangerschappen en baringen en een gestoorde placenta-functie. Enkele voorbeelden: teveel vruchtwater, een vastzittende placenta en abnormale placenta-tatie (dit heeft Dieneke dus gehad - red.), weinig bewegingen van het kind in de baarmoeder, vroeggeboorte, een verhoogd risico van liggingafwijking van de placenta, weënzwakke, niet-vorderende of uitdrijving, neonatale dood (optredend kort na de bevalling)

en nabloedingen.' Toen Jaap achter al deze informatie kwam, begon onderzoek naar de placenta.

Jaap stuurde enkele maanden geleden een mail naar het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Hij pleitte toen al voor een plek voor alle informatie over de moederkoek, net zoals ze in de Verenigde Staten hebben. 'Overal wordt onderzoek gedaan naar de functies. In UMC Groningen, Utrecht en Maastricht. Op veel sites is informatie te vinden, maar nergens op één centrale plek. Het zweeft overal.'

Naast een verzoek aan het ministerie, richtte Jaap ook een petitie aan het Europees Parlement. Federeen denkt dat Jaap om on-

derzoek vraagt, maar dat is niet zo. 'Ze lezen niet goed. Ik wil geen onderzoek, ik wil een plek voor informatie voor 500 miljoen inwoners van onze Europese Unie. Het wordt op dit moment beoordeeld door het Europees Parlement. Wanneer ik er wat van ga horen? Binnen een halfjaar in ieder geval. In Europa worden 24 officiële talen gesproken en omdat het officieel moet worden ingediend, moet het vertaald worden. Het lijkt inderdaad op kaste naar de muur, maar ik heb al wel antwoord gekregen dat mijn verzoek aan de voorwaarden voldeed en in behandeling is genomen.'

Ook in Hoogeveen is men bezig met de placenta. Zo gaf Jaap in 2015 het boek 'Het Placenta Mysterie' uit (dit boek is niet meer verkrijgbaar - red.), vooral verspreid onder wetenschappers, patiëntenverenigingen en lotgenoten. Hij reikte het eerste exemplaar uit aan wethouder Gert Vos, die bijvoorbeeld Jeugdhulp, Centrum Jeugd en Gezin en Jong Hoogeveen in zijn portefeuille heeft. Prenatale zorg leeft in Hoogeveen, want in 2015 is in Hoogeveen Goede Start begonnen, een onderdeel van Kans voor de Veenkoloniën. Hierin worden kwetsbare gezinnen begeleid tijdens de zwangerschap en het opgroeien van hun kinderen. Logisch dus dat hier de informatie over de placenta ook gedeeld wordt.

Jaap knokt dus nog even door. Wanneer hij de beslissing heeft

van het Europees Parlement, legt hij de strijd bij neer. Als hem dat lukt. Want de grote vraag blijft natuurlijk altijd door zijn hoofd spoken. Hoe kan het dat de placenta soms niet goed functioneert? 'Ik verwacht wel een doorbraak, want wetenschappelijk onderzoek naar de functie van de placenta is de afgelopen jaren in een stroomversnelling geraakt. Maar wanneer? Dat blijft natuurlijk de vraag.'

Het Placenta Mysterie

'Waarom schreef ik als ervaringsdeskundige in 2015 het boek 'Het Placenta Mysterie'? De placenta of moederkoek is een tijdelijk orgaan, waarmee ieder mens in oorsprong te maken heeft gehad. Het belang van de placenta is lange tijd onderschat geweest. Nu is er wereldwijd een inhaalslag gaande, onder andere omdat de mogelijkheden om wetenschappelijk onderzoek uit te voeren tijdens de zwangerschap, door de medische vooruitgang zijn toegelaten. Inmiddels dringt het besef door dat de gevolgen van een niet goed functionerende placenta ernstig kunnen zijn voor de foetus tijdens de zwangerschap, maar ook in de neonatale fase en voor de ontwikkeling van kinderen tot op latere leeftijd. Door voortschrijdend wetenschappelijk inzicht neemt het belang van dit onderzoek toe. Bij bepaalde ziektes komen placenta-toormissen vaker voor. Uit oogpunt van preventie en leefstijl is het daarom belangrijk dat onderzoeksresultaten worden gecentraliseerd en optimaal worden gecommuniceerd naar brede lagen van de bevolking. Daarom mijn pleidooi voor een European Placenta Project.'

